

A BIZOTTSÁG 1882/2006/EK RENDELETE**(2006. december 19.)****egyes élelmiszerek nitráttartalmának hatósági ellenőrzésére szolgáló mintavételi és vizsgálati módszerek megállapításáról****(EGT vonatkozású szöveg)**

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről szóló, 2004. április 29-i 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 11. cikke (4) bekezdésére,

mivel

- (1) Az élelmiszerekben előforduló egyes szennyező anyagok legmagasabb értékének meghatározásáról szóló 2006. december 19-i 1881/2006/EK bizottsági rendelet ⁽²⁾ a spenótban, fejes- és jégsalátában, bébiételekben, valamint csecsemőknek és kisgyermekeknek szánt gabonaalapú feldolgozott élelmiszerekben előforduló nitrátokra felső határértékeket állapít meg.
- (2) A mintavétel döntő szerepet játszik a nitrátok szintjeinek pontos meghatározásában és a minta-előkészítési eljárásokban.
- (3) Szükséges olyan általános kritériumok megállapítása is, amelyeknek meg kell felelniük az analitikai módszereknek ahhoz, hogy az ellenőrző laboratóriumok egymással összehasonlítható teljesítményjellemzőkkel rendelkező vizsgálati módszereket használjanak.

(4) A friss fejes saláta és a spenót nagyon könnyen romlandó termék, ezért a legtöbb esetben nem lehetséges a szállítást addig visszatartani, míg elkészül a hatósági ellenőrzés analitikai eredménye. Emiatt a fenti esetekben az illetékes hatóságok megfelelő és szükséges módszernek ítélik meg a röviddel a betakarítást megelőzően, a termőföldön elvégzett hatósági mintavételt.

(5) Az ebben a rendeletben meghatározott intézkedések összhangban vannak az Élelmiszerlánc- és Állat-egészségügyi Állandó Bizottság véleményével,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

A 1881/2006/EK rendelet mellékletének 1. szakaszában megadott élelmiszerek nitráttartalmának hatósági ellenőrzésére szolgáló mintavételt, minta-előkészítést és vizsgálati módszereket az ezen rendelet mellékletében meghatározott módszereknek megfelelően kell végrehajtani.

2. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ezt a rendeletet 2007. március 1-jétől kell alkalmazni.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2006. december 19-én.

a Bizottság részéről

Markos KYPRIANOU

a Bizottság tagja

⁽¹⁾ HL L 165., 2004.4.30., 1. o. Helyesbítve: HL L 191., 2004.5.28., 1. o. A 776/2006/EK bizottsági rendelettel (HL L 136., 2006.5.24., 3. o.) módosított rendelet.

⁽²⁾ Lásd e Hivatalos Lap 5. oldalát.

MELLÉKLET

EGYES ÉLELMISZEREK NITRÁTTARTALMÁNAK HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSÉRE SZOLGÁLÓ MINTAVÉTELT, MINTA-ELŐKÉSZÍTÉSI ÉS VIZSGÁLATI MÓDSZEREK**A. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK**

A hatósági ellenőrzéseket a 882/2004/EK rendelet rendelkezései szerint kell elvégezni. A 882/2004/EK rendelet előírásainak sérelme nélkül az alábbi általános rendelkezéseket kell alkalmazni.

A.1. Az irányelv alkalmazási köre

A 1881/2006/EK rendelet mellékletének 1. szakaszában megadott élelmiszerek nitráttartalmának hatósági ellenőrzésére szolgáló mintavételt az alábbi mellékletben meghatározott módszereknek megfelelően kell végrehajtani. A közvetlenül a termőföldről vett vagy az egy tételből származó egyesített mintákat a vizsgálandó tételekre nézve reprezentatívnak kell tekinteni.

A meghatározott felső határértékeknek történő megfelelésről a laboratóriumi mintákban mért mennyiségek alapján kell dönteni.

A.2. Fogalommeghatározások

E melléklet alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

A.2.1. „tétel”: egy élelmiszercikk azonosítható, egy időben betakarított vagy szállított mennyisége, amelyről a hatósági ellenőr megállapította, hogy származás, fajta vagy maximum két hektár területen belül található talajtípus, továbbá csomagolástípus, csomagoló, feladó, jelölések stb. szempontjából közös jellemzőkkel bír.

A.2.2. „altétel”: egy nagyobb tétel mintavételre kijelölt része, minden altételnek fizikailag elkülönítettnek és azonosíthatónak kell lennie.

A.2.3. „részminta”: a tétel vagy az altétel egy adott helyéről vett anyagmennyiség. Ebben az esetben ez egyetlen salátafejet vagy spenótnövényt, vagy egy maroknyi zsege spenót- vagy salátalevelet, vagy egy tasak spenót- vagy salátalevelet jelenthet.

A.2.4. „egyesített”: minta a tételből vagy altételből vett részminták egyesítésével kapott minta.

A.2.5. „laboratóriumi minta”: laboratóriumi célokra szánt minta.

A.2.6. „termőföld”: meghatározott talajtípusú és megművelésű földterület, melyen azonos fajtahoz tartozó és azonos fejlődési szakaszban lévő saláta- és spenótnövények találhatók. A mintavételezési módszerben a tétel elnevezést is alkalmazhatják a termőföldre.

A.2.7. „fedett”: terület olyan földterület, melyet üvegház vagy fóliasátor fed (műanyag vagy polietilén alagút vagy üvegház), és melyen azonos fajtahoz tartozó, azonos fejlődési szakaszban lévő és ugyanazon időpontban betakarítandó saláta- és spenótnövények találhatók. A mintavételezési módszerben a tétel elnevezést is alkalmazhatják a fedett területre.

A.3. Általános rendelkezések**A.3.1. Személyzet**

A mintavételt egy, a tagállam által kijelölt, arra feljogosított személy végzi.

A.3.2. Mintavételre szánt anyag

Minden vizsgálandó tételből külön-külön kell mintát venni. A nagy tételeket (a 30 tonnát vagy 3 hektárt meghaladó tételeket) altételekre kell osztani, és azokból külön-külön kell mintát venni.

A.3.3. Óvintézkedések

A mintavétel és a minta-előkészítés során óvintézkedéseket kell tenni az olyan változások elkerülése érdekében, amelyek

— kihatással lennének a nitráttartalomra, hátrányosan befolyásolnák az analitikai meghatározást vagy veszélyeztetnék az egyesített minták reprezentativitását (pl. a minta-előkészítés során talaj található a spenóton vagy salátán),

— befolyásolnák az érintett tételek élelmiszerbiztonsági tulajdonságait vagy sértetlenségét.

Gondoskodni kell továbbá a mintavételt végző személy munkabiztonsági védelmét szolgáló valamennyi óvintézkedésről is.

A.3.4. Részminták

A részmintákat lehetőség szerint a tétel vagy az altétel különböző helyeiről kell venni. Az ezen eljárástól való eltérést az e melléklet A.3.8. pontjában előírt jegyzőkönyvben kell rögzíteni.

A.3.5. Egyesített minta készítése

Az egyesített mintát a részminták egyesítésével kell előállítani.

A.3.6. Párhuzamos minták

A homogenizált egyesített mintából ellenőrző mintát, ellenmintát és döntő mintát kell elkülöníteni, ha ez nem ellentétes az adott tagállam élelmiszeripari szereplők jogaira vonatkozó jogszabályaival.

A.3.7. A minták csomagolása és szállítása

Minden mintát olyan tiszta, inert, lepecsételt, nem átlátszó műanyag tasakba kell helyezni, mely megakadályozza a minta nedvességtartalmának a csökkenését, és megfelelő védelmet nyújt bármely szennyeződés vagy sérülés ellen.

A mintát a mintavételtől számított 24 órán belül a laboratóriumba kell szállítani, és szállítás közben hűvösen kell tartani. Amennyiben ez nem lehetséges, a mintát 24 órán belül gyorsfagyasztani kell, és fagyaszttva kell tárolni (legfeljebb 6 hétig).

Minden kiegészítő óvintézkedést meg kell tenni a szállítás vagy a tárolás során a minta összetételében bekövetkező változások elkerülése érdekében.

A.3.8. A minták lepecsételése és címkézése

A hatósági felhasználásra vett mintákat a mintavétel helyszínén le kell pecsételni, és a tagállam szabályainak megfelelően azonosítóval kell ellátni.

Minden egyes mintavételről olyan jegyzőkönyvet kell felvenni, amely alapján minden tételt egyértelműen azonosítani lehet; a mintavételt végző tisztviselőnek a következő adatokat kell feljegyeznie: fajtát, természetét, termesztési módszert, mintavétel időpontját és helyét, a szállítmányért felelős élelmiszeripari vállalkozó adatait, valamint minden olyan további információt, mely segítheti a vizsgálatot végző személy munkáját.

A.4. Különböző tételtípusok

Az élelmiszercikkek forgalmazhatók ömlesztett formában vagy kiserelve, például zsákokban, tasakokban, rekeszekben vagy egyedi kiskereskedelmi kiserelésben. A mintavételi módszer az áruk forgalomba hozatalának valamennyi formájára alkalmazható.

B. MINTAVÉTELI MÓDSZER

A részmintákat lehetőség szerint a tétel vagy az altétel teljességére kiterjedően, azok különböző helyeiről kell venni.

B.1. Termőföld

Amennyiben az illetékes hatóság szükségesnek tartja a saláta vagy spenót termőföldön történő mintavételezését, azt az alábbiakban leírt módon kell elvégezni:

A nem reprezentatívnak tűnő termőföldekről vagy fedett területekről nem lehet részmintát venni. A következő területeket különálló tételként vagy termőföldként kell kezelni: különböző talajtípusokkal rendelkező területek, vagy területek, amelyeken különböző földművelési módszereket alkalmaztak vagy különböző saláta- vagy spenót-fajtákat termelnek vagy a betakarításra különböző időpontokban kerül sor. Amennyiben a termőföld területe meghaladja a 3 hektárt, a termőföldet kéthektáros altételekre kell osztani, és minden altétel esetében külön kell elvégezni a mintavételt.

A részminták gyűjtésekor W vagy X alakban kell bejárni a termőföldet. A keskeny ágyásokból és a fedett területekről származó terményt számos ágyásból W vagy X alakban kell összegyűjteni, majd egyesített mintát kell készíteni belőlük.

A növényeket talajszinten kell elvágni.

A mintának legalább 10 növényt kell tartalmaznia, és a 10 növényből készült egyesített mintának legalább 1 kg súlyúnak kell lennie. Mintát venni csak a forgalomba hozatalnak megfelelő méretű ⁽¹⁾ mintaegységekből lehet. A mintaegységekről el kell távolítani a talajszennyeződést, valamint a külső, nem ehető és sérült leveleket.

B.2. A forgalomban lévő spenót, saláta, bébiétel, valamint a csecsemőknek és kisgyermekeknek szánt gabonalapú feldolgozott élelmiszerek tételeinek mintavételezése

A mintavételezési módszer 25 tonnánál nem nagyobb tételekre vonatkozik.

A nagyobb tételeket (30 tonna felett) 25 tonnás altételekre kell osztani, amennyiben az altételek fizikai elkülönítése megoldható. Tekintettel arra, hogy a tétel tömege nem mindig pontosan osztható 25 tonnával, az altétel tömege legfeljebb 20 %-kal haladhatja meg az említett tömeget. Ez azt jelenti, hogy az altétel tömege 15–30 tonna között lehet. Amennyiben a tételt fizikailag nem osztották, vagy nem osztható altételekre, a tételből kell mintát venni.

Az egyesített minta előírt tömege legalább 1 kg, kivéve ha ez nem megoldható (pl. egyetlen növényből vagy csomagból vesznek mintát).

A tételből vett részminták legkisebb számát az 1. táblázat szerint kell meghatározni.

1. táblázat

Egy tételből vett részminták legkisebb száma

A tétel tömege (kg)	A részminták legkisebb száma	Az egyesített minta legkisebb tömege (kg)
< 50	3	1
50–500	5	1
> 500	10	1

Ha a tétel különálló csomagokból áll, az egyesített minta előkészítéséhez szükséges csomagok számát a 2. táblázat adja meg.

2. táblázat

Az egyesített minta előállításához szükséges csomagok (részminták) száma különálló csomagokból álló tétel esetében

A tételhez tartozó csomagok vagy mintaegységek száma	A tételből veendő csomagok vagy mintaegységek száma	Az egyesített minta legkisebb tömege (kg)
1–25	1 csomag vagy mintaegység	1
26–100	kb. 5 % és legalább 2 csomag vagy mintaegység	1
> 100	kb. 5 % és legfeljebb 10 csomag vagy mintaegység	1

⁽¹⁾ A fejes saláta, a fodros endíviasaláta és a széles levelű endíviasaláta megfelelő forgalomba hozatali méretéről a legutóbb a 2005. január 4-i 6/2005/EK bizottsági rendelettel (HL L 2., 2005.1.5., 3. o.) módosított, a fejes saláta, a fodros endíviasaláta és a széles levelű endíviasaláta forgalmazási előírásainak megállapításáról szóló, 2001. július 27-i 1543/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 203., 2001.7.28., 9. o.) rendelkezik.

A megfelelőség megállapítása céljából ellenőrzött minden egyes tételből vagy altételből külön kell mintát venni. Amennyiben azonban a mintavételezési módszer a tételben okozott kár (csomagolás, szállítási mód stb. miatt) elfogadhatatlan kereskedelmi következményekhez vezetne, alternatív, teljes egészében leírt és dokumentált mintavételi módszer is alkalmazható, amennyiben az biztosítja, hogy az egyesített minta kielégítően reprezentatív legyen a mintavételezett tételre vonatkozóan. A tételben a mintavétel helyét lehetőleg véletlenszerűen kell kiválasztani, azonban ha ez nem megvalósítható, a tétel hozzáférhető részei közül kell véletlenszerűen választani.

B.3. Mintavétel kiskereskedelmi kiszerelés esetén

A kiskereskedelmi kiszerelésű élelmiszerek mintavételezését, ha lehetséges, a B.2. pontban meghatározott rendelkezéseknek megfelelően kell elvégezni.

Amennyiben ez nem lehetséges, a kiskereskedelmi kiszerelés esetében olyan alternatív, teljes mértékben leírt és dokumentált mintavételi módszer⁽¹⁾ is alkalmazható, mely megfelelően reprezentatív egyesített mintával szolgál a tételből.

B.4. A tétel vagy altétel megfelelőségre vonatkozó értékelése

- a minta megfelel az előírásoknak, ha a visszanyerési korrekció és a mérési bizonytalanság figyelembevételével a laboratóriumi minta megfelel a felső határértékre vonatkozó előírásoknak,
- a minta nem felel meg az előírásoknak, ha a visszanyerési korrekció és a mérési bizonytalanság figyelembevételével a laboratóriumi minta kétségtől meghaladja a felső határértékre vonatkozó előírásokat (vagyis az előírásoknak való megfelelés értékeléséhez a visszanyeréssel korrigált analitikai eredményből a kiterjesztett mérési bizonytalanság kivonása után kapott értéket használjuk).

C. MINTA-ELŐKÉSZÍTÉS

1. Friss termékek mintavételezése esetén a minta-előkészítést lehetőség szerint a mintavételtől számított 24 órán belül el kell végezni. Ha mégsem, akkor a mintát fagyasztva kell tárolni (legfeljebb 6 hétig).
2. Az egyedi mintákról el kell távolítani a talajszennyeződést, valamint a rendkívül szennyezett, külső nem ehető és sérült leveleket. A mintákat tilos megmosni, mivel ezáltal csökkenhet a minták nitráttartalma.
3. A teljes mintát homogenizálni kell (ismert mennyiségű víz hozzáadása lehetséges). Az alkalmazott keverőgép/-puhítógép/aprítógép típusától függően homogenizálás céljából egy vagy több mintaegység is keverhető. A keverést elősegíthetjük úgy, hogy a mintát a homogenizálást megelőzően lefagyasztjuk és felaprítjuk. Igazolni kell, hogy az alkalmazott homogenizálási eljárás teljes homogenizációt biztosít. A nitrát teljes extrakciója és visszanyerése csak alapos homogenizálás segítségével lehetséges. A mintákat ilyen módon egyformán kell kezelni, függetlenül attól, hogy a termőföldről vagy kereskedelmi forgalomból származnak-e.
4. Az egyesített elegyből egy vagy több vizsgálati mintát kell venni elemzésre.

D. VIZSGÁLATI MÓDSZER, AZ EREDMÉNYEK JELENTÉSE, ÉS A LABORATÓRIUMI ELLENŐRZÉSRE VONATKOZÓ KÖVETELMÉNYEK

D.1. Fogalommeghatározások

E melléklet alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

r = Ismételhetőség: az az érték, amelynél az ismételhetőségi feltételek (azaz ugyanaz a minta, kezelőszemély, berendezés, laboratórium és rövid időköz) mellett kapott, két egyedi analitikai eredmény közötti abszolút eltérés – meghatározott (jellemzően 95 %) valószínűséggel – kisebb; és így $r = 2,8 \times s_r$.

s_r = Az ismételhetőségi feltételek mellett kapott eredményekből számított normál szórás.

⁽¹⁾ Az egyesített minta tömege lehet 1 kg-nál kisebb is, ha a mintavétel tárgyát képező adag annyira kicsi, hogy abból nem lehet 1 kg átlagmintát venni. A gabonaalapú feldolgozott élelmiszerek és a csecsemőknek és kisgyermeknek szánt bébitelemek mintavételezésekor alkalmazott egyesített minta súlya is lehet 0,5 kg.

RSD_r = Az ismételhetőségi feltételek mellett kapott eredményekből számított relatív normál szórás $[(s_r / \bar{x}) \times 100]$.

R = Reprodukálhatóság: az az érték, amelynél a reprodukálhatósági feltételek (azaz azonos anyagon, különböző laboratóriumokban dolgozó vizsgálók által egységes módszer alkalmazása) mellett kapott egyedi analitikai eredmények közötti abszolút eltérés – meghatározott (jellemzően 95 %) valószínűséggel – kisebb; $R = 2,8 \times s_R$.

s_R = A reprodukálhatósági feltételek mellett kapott eredményekből számított normál szórás.

RSD_R = A reprodukálhatósági feltételek mellett kapott eredményekből számított relatív normál szórás $[(s_R / \bar{x}) \times 100]$.

D.2. Általános rendelkezések

Az élelmiszer-ellenőrzési célokra alkalmazott vizsgálati módszereknek meg kell felelniük a 882/2004/EK rendelet III. mellékletének 1. és 2. pontjában foglalt rendelkezéseknek.

D.3. Különleges rendelkezések

D.3.1. Extrakciós eljárás

Különös figyelmet kell fordítani az alkalmazott extrakciós eljárásra. A nitrát esetében számos eljárás bizonyult sikeres extrakciós módszernek, pl. a forró vizes vagy metanol/víz (30/70) extrakciós módszer. Hideg vizes extrakciót csak akkor lehet alkalmazni, ha a vizsgálati minta az extrakciót megelőzően le lett fagyasztva.

D.3.2. Hatékonysági kritériumok

A nitrátszintek ellenőrzését szolgáló vizsgálati módszer különleges követelményei a következők:

Követelmény	Koncentrációtartomány	Ajánlott érték	Legnagyobb megengedett érték
Visszanyerés	< 500 mg/kg	60–120 %	
	≥ 500 mg/kg	90–110 %	
RSD_R -precizitás	mind	A Horwitz-egyenletből származtatva	A Horwitz-egyenletből levezetett érték kétszerese

Az RSD_r precizitási érték az adott koncentrációra érvényes RSD_R precizitási érték 0,66-tal történő szorzásával számítható ki.

Megjegyzések a hatékonysági kritériumhoz

— Az egyes módszerek koncentrációtartományai nincsenek megadva, mivel a precizitási értékek az adott koncentrációra vannak kiszámítva.

— A precizitási értéket a Horwitz-egyenletből kell kiszámítani, vagyis:

$$RSD_R = 2^{(1-0,5\log C)}$$

ahol:

— RSD_R a reprodukálhatósági feltételek mellett kapott eredményekből számított relatív szórás $[(s_R / \bar{x}) \times 100]$

— C a koncentrációarány (vagyis $1=100$ g/100 g, $0,001 = 1\,000$ mg/kg)

D.4. Az eredmények jelentése, a mérési bizonytalanság és a visszanyerés kiszámítása ⁽¹⁾

Az analitikai eredményt visszanyeréssel korrigálva vagy korrekció nélkül kell jelenteni. A jelentés módszerét és a visszanyerés szintjét jelenteni kell. A visszanyeréssel korrigált analitikai eredményt kell használni a minta megfelelőségének megállapítása érdekében.

Az analitikai eredményt $\times \pm U$ formában kell megadni, ahol $\times$ az analitikai eredmény, U a kiterjesztett mérési bizonytalanság.

U a kiterjesztett mérési bizonytalanság, 2-es kiterjesztési tényezővel számolva, ami kb. 95 %-os konfidencia-szintnek felel meg.

A tétel elfogadására vagy nem elfogadására vonatkozóan az analitikai eredmény jelen értelmezési szabályai a hatósági ellenőrzéshez vett mintáknál kapott analitikai eredményre vonatkoznak. Az érdekvédelmi és szakértői célokra végzett vizsgálatok esetében a nemzeti szabályok alkalmazandók.

D.5. A laboratóriumokra vonatkozó minőségi szabványok

A laboratóriumoknak a 2004/882/EK rendelet 12. cikkében meghatározott követelményeknek kell megfelelniük.

⁽¹⁾ A mérési bizonytalanság becslésére és a visszanyerés meghatározására vonatkozó eljárásokkal kapcsolatban a Report on the relationship between analytical results, measurement uncertainty, recovery factors and the provisions of EU food and feed legislation (Jelentés az analitikai eredmények, mérési bizonytalanság, visszanyerési tényezők és a közösségi élelmiszer- és takarmányjogi rendelkezések közötti kapcsolatáról) című jelentésben található további információ:
http://europa.eu.int/comm/food/food/chemicalsafety/contaminants/report-sampling_analysis_2004_en.pdf